

Milina a energija

Zwotkel milina příndže?

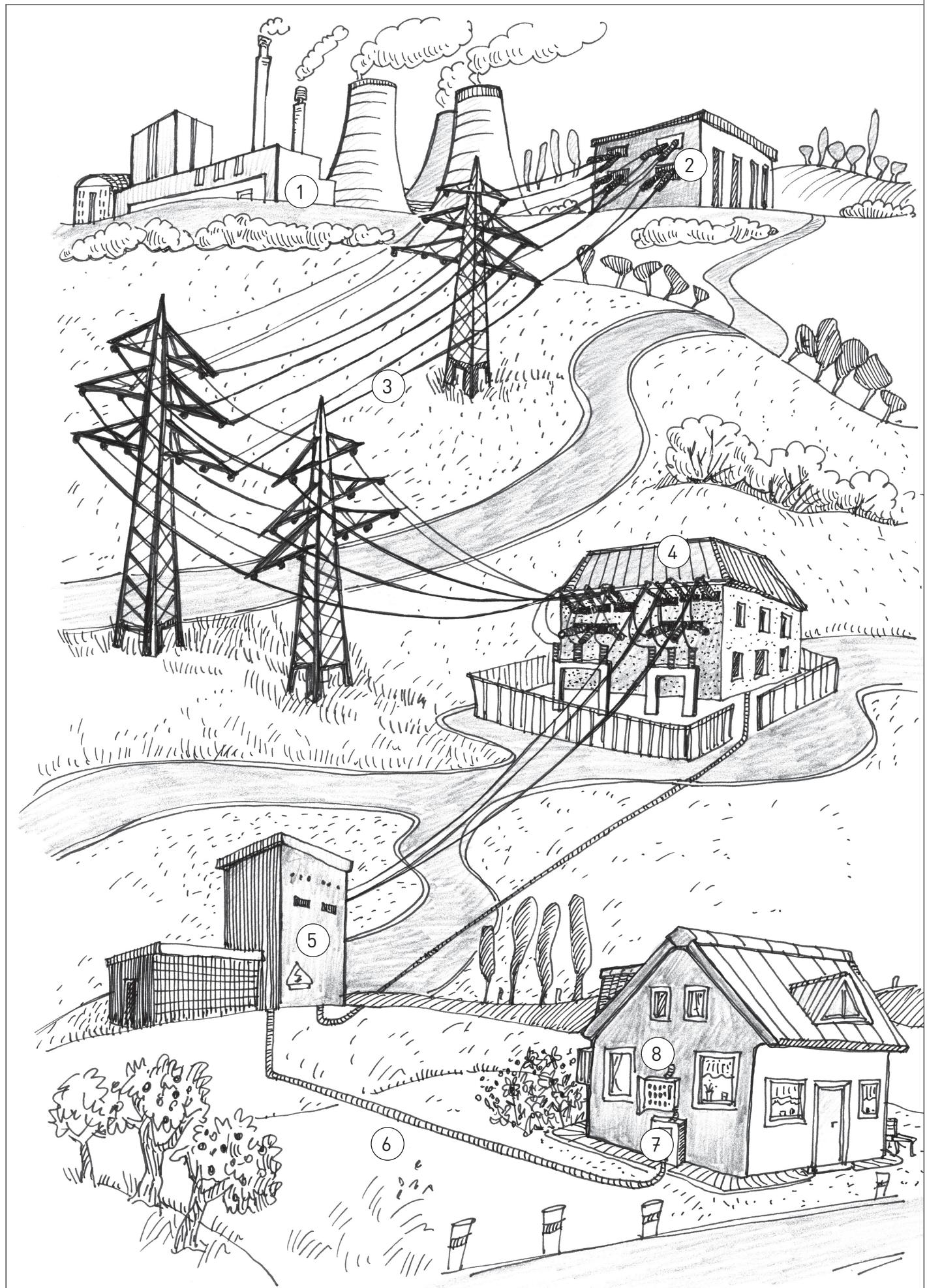
Milina produkuje so w milinarnjach **(1)** (Kraftwerke), na příklad z wuhla, wody, wětřika abo atomowej energije. Zo bychmy móhli milinu pola nas doma wužiwać, dyrbi wona najprjedy dothe čary přez wšelake powody (Leitungen) hač k našim domam přeprěčić. Při tym wobsteji čeža w tym, zo su powody zadžewk za čečity prud (za elektrisku energiju). Tohodla zhube milina w dołich powodach energiju. Čim dlěši je powod, čim wjace energije so po puću zhube.

Trochu hodži so to z wodu přirunać: Zo by na kóncu dotheho wodowoda móhł dosć sylny wodowy prud wustupić, dyrbi so wón ze wšej mocu přez wodowód klumpać, hewak by wón na kóncu přestaby byt.

Zo by na kóncu dołich milinowodow hišće dosć miliny k nam dóšlo, zwyši so na spočatku sylnosć pruda. Praji so tež, napječe (Spannung) so zwyši. Z tym nastanje tak mjenowane wysoke napječe. Tutón nadawk přewozmu transformatory **(2)**. Po tym móže milina přez milinowody wysokeho napjeća **(3)** (Hochspannungsleitung) přez dothe čary hač do našich wjeskow a městow dójć.

Dokelž pak znjesu naše elektriske nastroje jenož słabe napječe, dyrbi so napječe zaso woſlabić, před hač dóndže do našich bydlenjow. Tajke woſlabjenje stanje so zwjetša w dwěmaj kročelomaj: najprjedy w tak mjenowanej přepinarni **(4)** (Umspannwerk) zwonka sydlišćow, pozdžišo w małych trafochězkach **(5)** wosrjedź sydlišćow. Wottam dóndže milina zwjetša přez milinowód w zemi **(6)** (Erdleitung) a kaščik domoweho přizamknjenja **(7)** (Hausanschlusskasten) do našich chězow. Tam so přez hłowny rozdželowak **(8)** (Hauptverteiler) wjedże a so tak w domje rozdželi, zo dóstanjemy z kóždeje tykački milinu.

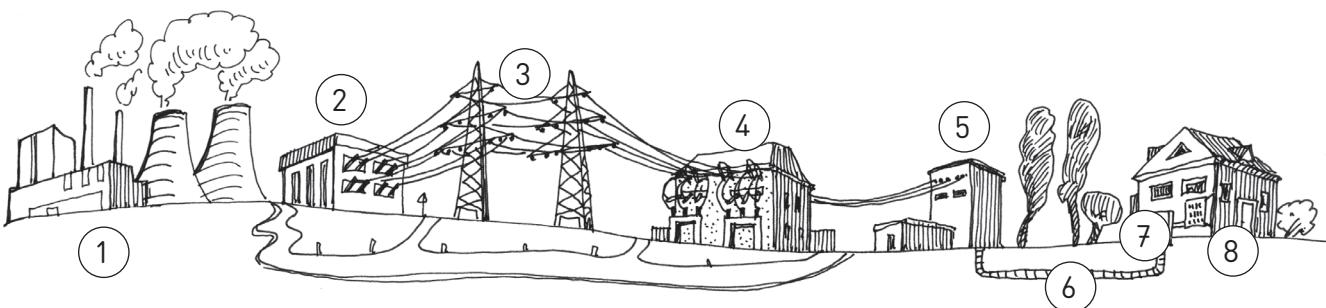

Z milinarnje k wužiwarjej

1. Nakrižuj prawe zapřiječe.

- a) Milina produkuje so w přepinarni abo milinarni.
- b) milinowody wysokeho napjeća abo transformatory zvyša abo pomjeňša elektriske napjeće (sylnosć miliny).

2. Pomjenuj čisłowane džěle wobraza. Zapisaj prawe wurazy do prózdnych linkow.

1	_____
2	_____
3	_____
4	_____
5	_____
6	_____
7	_____
8	_____

3. Čehodla je čežko, milinu po dołhich čarach wodźić?

4. Što so za to čini, zo by so milina přez dołhe čary wodźiła?

(pokročowanje slěduje)